

Izrael arab lakosai: az egység és a sajátosságok között

THIRRING HELGA

Az izraeliek és az izraeli arabok helyzete kissé más, mint a nyugati kultúrákban megszokott kisebbségi helyzet. A régióban egy úgy nevezett „szendvics rendszer” figyelhető meg, mivel a régió kultúráját tekintve az izraeli zsidóság az, ami kisebbségben van az arab világ gyűrűjében. Az izraeli államon belül pedig van egy arab kisebbség, ami mintegy 20%-ot tesz ki. Ha ez a kaliforniai francia kisebbséggel összehasonlítjuk, amelyet egy óceán választ el az anyaországától, érezhető a különbség.

Szemben az elmúlt időkkel, mikor még a muszlim birodalom létezett, a 19. század végén és a 20. század kezdetén az arabok úgy kezdték magukat definiálni, mint valami mások, de nem feltétlenül muzulmánok. Ez mostanára egy komoly identitás zavarhoz vezetett. Két fő irányzat figyelhető meg jelenleg. Az egyik szerint nem területi alapon határozzák meg az emberek a hovatartozásukat, hanem kulturálisan. Így az arab szó jelent egy vallást, egy kultúrát, egy nyelvet és még sorolhatnánk. Manapság már lehet az ember egy „jó arab” anélkül is, hogy Kairóban, Mekkában, vagy más arab városokban élne. Ebből a nézetből egyszerűen hiányzik a területi megközelítés, ellenben az Európában kialakult nemzetállami fogalommal, ami egyértelműen befolyásolja az állampolgárok önképét. A második, ami ma már talán kevésbé van jelen, a 19. század végén felbukkanó pánarab mozgalom. E szerint a nézet szerint valamit elrontottak a hívők, ezért omlott össze a birodalom, így aztán helyesebben kell viselkedni, az arab értékekhez jobban kell tartani magukat. Ez a nézet magában foglalja a területi önállóságot is. Ez a kettős identitás máig is megfigyelhető az arab nemzetekben.

Nagy kérdés volt, hogy mi fog történni azokkal az arabokkal, akik az újonnan születő Izraelben maradtak? Hirtelen egy különös helyzetbe csöppentek, hiszen szembe került a kulturális és területi identitásuk. Izrael helyzete is igen érdekes, hiszen úgy élni, hogy ők a térség ellensége nem egyenlő egy olyan szituációval, amikor ideiglenesen területi problémák lépnek fel két ország között és ezért háborúba lépnek. Ezt egy idő után megoldják és tovább lépnek. Ezen felül senki sem tudta mi lesz a sorsa ennek az országnak, meddig létezhet ilyen körülmények között. Így aztán ennek az államnak több, összetett problémára kell választ találnia. Ez az ország rendkívül szegényen kezdte meg létezését, mivel a holokauszt túlélői menekültek ide, szinte minden nélkül, illetve olyan zsidók is, akiknek addig afrikai vagy ázsiai arab országokban kellett élnie. Így aztán az első évtizedben ők maguk sem tudták, hogy túlélik-e a rengeteg nehezítő körülményt. A megoldás, hogy a különböző helyekről érkező zsidóságot, és az ott maradó arabokat egybefogják, a demokrácia volt. Mint ahogyan azt ma is láthatjuk, az arab világban nagy privilégiumnak számít, ha valaki szabadon választhat és szabadon jelölgetheti magát. Az új állam létezésének második évtizedében már megfigyelhető volt, hogy az ott élő arabok a vértüket is áldozták az országért, hiszen ott dolgoztak, éltek, tanultak, és a családjuk is ott volt. Bár egy izraeli arab helyzet a mai napig sem azonos egy izraeli zsidóéval, mégis például az arabok aránya az egyetemi tanárok, orvosok és egyéb magasán képzettek között megegyezik a társadalmi aránnyal. Mára már az arabság harmadik generációja nőtt itt fel. Ők már szinte teljes egészében integrálódtak. Izraeli egyetemeken végeznek és folyamatosan beszélik a héber nyelvet. Köszönhető ez annak, hogy az itt élő arabok nagyon hűségesek az országhoz. A sikeres együttműködés másik pillére a zsidóság volt, hiszen felfogták, hogy ha azt akarják, hogy az ország hosszútávon is fenn maradjon, legalább a határokon belül békességnek kell uralkodnia. Ennek érdekében teljes megértést tanúsítanak az arabok irányába, és az államuk teljes jogú tagjának tekintik őket.

Készült Haim Korennek, Izrael türkménisztáni nagykövetének 2011. április 13-án a Magyar Külügyi Intézetben tartott beszéde alapján.

*

see@southeast-europe.org
www.southeast-europe.org

© DKE 2011.